

РОЗДІЛ III

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 377:7.05]:331.108.4

ІНФОРМАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ДО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ

Світлана Алексєєва,

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник,

старший науковий співробітник лабораторії дистанційного професійного навчання

Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

інформаційне освітнє середовище, професійна кар'єра, інформаційні технології, інформаційна інфраструктура, засоби віртуальної комунікації

Реферат

Запровадження систем відкритої освіти, створення арсеналу новітніх інструментів накопичення, обробки та передачі освітньої інформації через інформаційні канали локальних та міжнародних освітянських мереж зумовлюють актуальність проблеми створення інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри. У статті розкрито зміст поняття інформаційного освітнього середовища підготовки дизайнерів до розвитку професійної кар'єри в професійних навчальних закладах художнього профілю як інформаційної інфраструктури, що спрямована на формування у майбутніх фахівців позитивної кар'єрної орієнтації, здатності до кар'єрного зростання, професійного вдосконалення, творчої праці. Основними складовими такого середовища підготовки майбутніх дизайнерів з розвитку професійної кар'єри є інтелектуальні ресурси, інформаційні технології та засоби віртуальних комунікацій.

Консолідація інформаційно-освітніх ресурсів в інформаційному освітньому середовищі забезпечується завдяки основним структурним компонентам, що складають певні підсистеми, які знаходяться в єдиному взаємозв'язку та доповненні, а саме: регламентну, інформаційну та апаратну підсистему. Інформаційне освітнє середовище в професійних навчальних закладах художнього профілю на базі сучасних інформаційних технологій привносить в підготовку майбутніх дизайнерів з розвитку професійної кар'єри нові можливості організації, зокрема, оцифрування навчального контенту, створення інформаційного центру кар'єри та віртуального психологічного кабінету, що містить методики діагностування рівня готовності до розвитку професійної кар'єри та тести для самодіагностики. Спрямування інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів на розвиток професійної кар'єри забезпечується використанням «хмарних» технологій та впровадженням сучасних інструментів керування великими обсягами інформації.

Постановка проблеми. Професійна підготовка майбутніх дизайнерів має забезпечувати формування фахівців, здатних до оперативної реалізації оптимальних способів виконання виробничо-технічних завдань та високого рівня конкурентоспроможності на ринку дизайнерських послуг. Професійні переваги, тип кар'єри є досить значущими в професійній конкурентоспроможності дизайнерів. Такий підхід визначає необхідність підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри. Відомо, що професійна кар'єра – це утвердження та професійне визнання в професії, свідомо обраний шлях просування до професійних вершин, професійної самодостатності. Найважливішою детермінантою професійної кар'єри є уявлення про професіоналізм, що особистість втілює у багатоаспектних кар'єрних пошуках. Отже, підготовка

майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри набуває актуальності у сучасній дизайн-освіті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченню проблеми професійної кар'єри у педагогіці присвячено дослідження А. С. Борисюка – професійна кар'єра як соціально-психологічний феномен: етапи, типи професійної кар'єри [1]; Д. О. Закатнова – психолого-педагогічне забезпечення підготовки учнівської молоді до вибору кар'єри у процесі професійно-технічної освіти [2]; Р. А. Калениченка – психологічні аспекти індивідуальної кар'єри: основні мотиви, типи, стадії та етапи вибору [3]; В. В. Куриленка – планування кар'єри і мотивація праці: взаємозв'язок, проблеми і шляхи вирішення [4]; А. П. Поплавської – проблема здійснення професійної кар'єри: аналіз зарубіжних та вітчизняних підходів [5].

Ретроспективний і логіко-системний

аналіз теорії і практики розвитку професійної кар'єри дає підстави стверджувати, що її побудова в сучасному світі стає обов'язковою умовою самореалізації особистості у професійній діяльності. Сформованість позитивних кар'єрних орієнтацій впливає на професійне становлення майбутнього дизайнера, готовність до самовдосконалення, кар'єрної самореалізації у професійній діяльності.

Освітні процеси сучасної дизайн-освіти пов'язані зі створенням арсеналу новітніх інструментів накопичення, обробки та передачі освітньої інформації через інформаційні канали, серед яких – створення локальних та міжнародних освітянських мереж, концептуальне запровадження систем відкритої освіти, реалізація проектної діяльності в освітньому інформаційному просторі. Консолідація інформаційно-освітніх ресурсів, організація освітнього простору на базі використання сучасних комп'ютерних технологій незворотнім чином змінюють педагогічний процес, його змістовну, організаційну і методичну основи. Вище зазначені процеси визначають середовищний підхід до конструювання змісту підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри, а це вимагає створення відповідного інформаційного освітнього середовища.

Метою статті є розкриття структури та основних компонентів інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри в професійних навчальних закладах художнього профілю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Створення інформаційного освітнього середовища в професійних навчальних закладах художнього профілю на базі сучасних інформаційних технологій привносить в підготовку майбутніх дизайнерів з розвитку професійної кар'єри нові можливості організації навчального процесу та істотного розширення нових ефективних форм навчання.

Інформаційне освітнє середовище професійної підготовки до розвитку кар'єри – це інформаційна інфраструктура художнього навчального закладу, що спрямована на формування у майбутніх дизайнерів позитивної кар'єрної орієнтації, здатності до кар'єрного зростання, професійного вдосконалення, творчої праці

в умовах високотехнологічного виробництва.

Основними складовими інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів з розвитку професійної кар'єри є інтелектуальні ресурси, інформаційні технології та засоби віртуальних комунікацій. Ефективність діяльності інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри забезпечується взаємопов'язаними структурними компонентами, що сприяють якості інформаційно-методичного і наукового забезпечення освітнього процесу. Такі структурні компоненти інформаційного освітнього середовища складають підсистеми консолідації інформаційних ресурсів освітнього процесу із засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Основними структурними компонентами інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри є регламентна, інформаційна та апаратна підсистема.

Так, регламентна підсистема інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів з розвитку професійної кар'єри художнього створюється з метою здійснення заходів організаційного характеру, що спрямовані на пропаганду та популяризацію змісту такої підготовки. Для цього у навчальному закладі художнього профілю передбачається створення інформаційного центру кар'єри, основними функціями якого є: проведення активної профорієнтаційної роботи з метою збільшення кількості бажаючих навчатися розвитку професійної кар'єри; надання допомоги студентам та випускникам у працевлаштуванні; ведення динамічного моніторингу ринку праці та налагодження ділових зв'язків з дизайн-підприємствами для обміну інформацією та використання досвіду їхньої роботи; встановлення зв'язків з роботодавцями для вирішення питань працевлаштування випускників; проведення презентацій на виставках, ярмарках, культурно-масових заходах; участь у науково-практичних та навчально-методичних конференціях щодо розвитку кар'єри сучасної молоді.

Основними завданнями інформаційного центру кар'єри є: розроблення планів, підготовка пропозицій

щодо місць проходження практики студентами; створення бази даних вакантних посад на дизайн підприємствах; доведення інформації про стан відкритих вакантних посад установ та організацій різних форм власності до студентів-випускників; підготовка проектів про співпрацю з роботодавцями з метою допомоги студентам у працевлаштуванні; проведення організаційних заходів та оперативне висвітлення інформації щодо культурно-масових заходів для студентів та випускників.

Взаємодію інформаційного центру кар'єри з навчальним процесом підготовки майбутніх дизайнерів в інформаційному освітньому середовищі з розвитку професійної кар'єри виконує інформаційна підсистема, якій підпорядковуються численні освітні, інформаційні, комунікаційні функції в професійному навчальному закладі художнього профілю. Основними елементами інформаційної підсистеми освітнього середовища є ресурси Інтернет та електронні освітні ресурси навчального закладу. Ресурси Інтернет є одним з інструментів доступу студентів до відкритих освітніх порталів. Інтернет уможливує доступ до електронної пошти, наукових та освітніх web-ресурсів Інтернет, електронних тестів, форумів, різних систем спілкування в реальному часі та електронних бібліотек з віддаленим доступом.

Електронні освітні ресурси навчального закладу – це сукупність програмних засобів, інформаційних, технічних, нормативних і методичних матеріалів, включаючи аудіо й відеоматеріали, ілюстративні матеріали, а також каталоги електронних бібліотек. Визначаючи роль та місце електронної бібліотеки в інформаційному середовищі, необхідно відмітити, що однією з найважливіших умов успішного функціонування освітнього процесу підготовки майбутніх дизайнерів з розвитку професійної кар'єри є оперативний та ефективний обмін інформацією, що її надають бібліотечні електронні ресурси. Електронна бібліотека в інформаційному середовищі підготовки майбутніх дизайнерів з розвитку професійної кар'єри, займає особливе місце, оскільки виконує роль посередника між інформаційними ресурсами

та споживачами інформації, вибираючи, систематизуючи, зберігаючи та пропонуючи найкращі матеріали з величезного інформаційного масиву.

Одним з можливих засобів зберігання електронних освітніх ресурсів інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри є веб-сайти. Такий сайт є інформаційним каналом забезпечення процесу передачі та обміну навчальною інформацією. Наприклад, на сайті інформаційного центру підготовки майбутніх дизайнерів з розвитку професійної кар'єри мають бути навчально-методичні матеріали. До навчально-методичних матеріалів належать електронні підручники, що містять теоретичний матеріал, глосарій, а також теми практичних робіт, навчальні завдання для самостійної роботи, методичні вказівки до виконання таких завдань, електронні банки навчальних тестів, короткі конспекти лекцій, посилання в Інтернеті на додаткові інформаційні ресурси, додаткові навчальні матеріали (підручники, посібники, журнали тощо).

Згідно з концепцією поліваріативної професійної кар'єри, котра сьогодні заміщує традиційну модель лінійно-послідовного кар'єрного просування, залежить від дизайнерів, що претендують на успішність, вимагається передусім мати не конкретний набір навичок і вмінь, а здатність швидко адаптуватися до організаційних умов професійного середовища. Формування здатності до такої адаптації можливе за умови впровадження систематичного процесу діагностування як інструмента цілепокладання, управління та стимулювання кар'єрного розвитку особистості. Отже, обов'язковим елементом інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри є так званий «віртуальний психологічний кабінет», розташований на веб-сайті інформаційного центру кар'єри.

Віртуальний психологічний кабінет містить методики діагностування рівня готовності до розвитку професійної кар'єри та тести для самодіагностики. Відомо, що результати діагностування багато в чому визначають професійну поведінку майбутніх дизайнерів, їхню кар'єрну успішність, рівень фахових домагань, кар'єрних досягнень.

Спеціалізоване професійне тестування дає змогу повноцінно й достовірно оцінити професійний рівень майбутнього дизайнера, наявність у нього професійно важливих компетенцій, а також визначити психологічні якості готовності майбутнього фахівця до реалізації професійної кар'єри.

При відборі методик діагностування для віртуального психологічного кабінету необхідне використання різнопланових діагностичних методик, що уможливають виявлення не лише наявного рівня розвитку особистості, а й сприяють визначенню зони найближчого кар'єрного розвитку майбутніх дизайнерів. Технологія діагностування має містити підбір валідних текстів, розроблення анкет та протоколів фіксування результатів діагностування. За допомогою інструментарію діагностування можна прогнозувати кар'єрну успішність потенційного фахівця.

У віртуальному психологічному кабінеті розміщено методики діагностування професійної спрямованості особистості, рівня готовності до саморозвитку, схильності особистості до професії, чутливості до професійної кризи, піддатливості до стресу. Для розвитку професійної кар'єри майбутніх дизайнерів актуальними є тести визначення лідерських здібностей, тест Шейна на ціннісні орієнтації в кар'єрі, тест мотивів Маслоу, тести на адаптивність, психологічне здоров'я, емоційне вигорання, ефективність планування часу, тест креативності Торренса, методики діагностування творчого мислення, тести: «Ваш творчий потенціал», «Який ти дизайнер?», «Шлях звершення кар'єри» тощо. Як свідчить практика, результати діагностування сприяють активізації професійної самосвідомості, прагненню самовдосконалюватися, спонукають до активної самореалізації майбутніх дизайнерів.

Під час створення інформаційного освітнього середовища підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри потрібно враховувати такі технічні вимоги: наявність відповідної комп'ютерної техніки з можливістю підтримки програмного забезпечення сучасних дизайнерських програм, наявність мережі, Wi-Fi технології. Така підсистема інформаційного освітнього середовища

визначається як апаратна і містить: сервери, комп'ютери, мобільні мережеві пристрої, локальні мережі, телекомунікаційне й проєкційне обладнання навчального закладу. Розвиток засобів, способів віртуальної комунікаційної та інформаційної взаємодії учасників навчального процесу постійно прискорюється завдяки вдосконалюванню цифрових технологій. В інформаційному освітньому середовищі підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри мають використовуватися «хмарні» технології, сучасні інструменти керування великими обсягами інформації, засоби обробки неструктурованої й непідготовленої інформації.

Отже, інформаційне освітнє середовище підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри визначається як інтегрований засіб організованого інформаційного простору з пошуку особистісно орієнтованого та гуманістичного підходів до кар'єрного розвитку дизайнерів. Основні складові (інтелектуальні ресурси, інформаційні технології, засоби віртуальної комунікації) такого середовища надають можливість ефективного використання науково-методичного, матеріально-технічного та кадрового потенціалу навчального закладу в застосуванні інноваційних технологій.

Висновки. Досягнення прогнозованих результатів підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри в інформаційному освітньому середовищі можливе за ефективною взаємодією основних структурних компонентів, зокрема: регламентної, інформаційної та апаратної підсистем. Принципово важливими в інформаційному освітньому середовищі підготовки до розвитку професійної кар'єри є заходи, спрямовані на розвиток комунікативних компетенцій майбутніх дизайнерів та формування умінь вибудовування системи міжособистісних відносин у дизайнерському професійному середовищі, що уможливується завдяки сучасним інтернет-технологіям. Створення інформаційного освітнього середовища включає систему цілеспрямованих дій щодо актуалізації предметних, інформаційних та психологічних факторів педагогічного впливу на формування готовності майбутнього дизайнера до розвитку

професійної кар'єри. Щодо подальшого вивчення проблеми пріоритетним напрямом є естетика наповнення такого інформаційного освітнього середовища та

привабливості і доступності освітніх послуг з можливістю набуття кар'єроорієнтованого професійного досвіду в професійних навчальних закладах художнього профілю.

Література

1. Борисюк, А. С. Професійна кар'єра як соціально-психологічний феномен : [етапи, типи проф. кар'єри] / А. С. Борисюк // Проблеми заг. та пед. психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2007. – Т. 9, ч. 4. – С. 94–101.

2. Закатнов, Д. О. Психолого-педагогічне забезпечення підготовки учнівської молоді до вибору кар'єри у процесі професійно-технічної освіти / Закатнов Д. О. // Все для вчителя. – 2008. – Листоп. (№ 11). – С. 26–29.

3. Калениченко, Р. А. Психологічні аспекти індивідуальної кар'єри : [осн. мотиви, типи, стадії та етапи вибору кар'єри] / Р. А. Калениченко // Проблеми та перспективи формування нац. гуманіт.-техн. еліти : зб. наук. пр. / АПН України, Нац.

техн. ун-т „Харк. політехн. ін-т”. – Х., 2006. – Вип. 9/10. – С. 129–135.

4. Куриленко, В. В. Планирование карьеры и мотивация труда: взаимосвязь, проблемы и пути решения / В. В. Куриленко // Формування ринкової економіки : зб. наук. пр. / Держ. вищ. навч. заклад „Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана” [та ін.]. – К., 2007. – Т. 2 : Спец. вип. : Управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики, ч. 1. – С. 418–429.

5. Поплавська, А. П. Проблема здійснення професійної кар'єри: аналіз зарубіжних та вітчизняних підходів / А. П. Поплавська // Проблеми заг. та пед. психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2005. – Т. 7, вип. 1. – С. 250–260.

Реферат

Информационная образовательная среда подготовки будущих дизайнеров к развитию профессиональной карьеры

Светлана Алексеева,

кандидат педагогических наук,

старший научный сотрудник,

старший научный сотрудник лаборатории

дистанционного профессионального обучения

Института профессионально-технического образования НАПН Украины

КЛЮЧЕВЫЕ

СЛОВА:

информационная образовательная среда, профессиональная карьера, информационные технологии, информационная инфраструктура, средства виртуальной коммуникации

Внедрение систем открытого образования, создание арсенала новейших инструментов накопления, обработки и передачи образовательной информации через информационные каналы локальных и международных просветительских сетей предопределяют актуальность проблемы создания информационной образовательной среды подготовки будущих дизайнеров к развитию профессиональной карьеры. В статье раскрыто понятие информационной образовательной среды подготовки дизайнеров к развитию профессиональной карьеры в профессиональных учебных заведениях художественного профиля как информационной инфраструктуры, которая направлена на формирование у будущих специалистов позитивной карьерной ориентации, способности к карьерному росту, профессиональному совершенствованию, творческому труду. Основными составляющими такой среды подготовки будущих дизайнеров в развитии профессиональной карьеры являются интеллектуальные ресурсы, информационные технологии и средства виртуальных коммуникаций.

Консолидация информационных ресурсов в информационной образовательной среде обеспечивается благодаря основным структурным компонентам, образующим определенные подсистемы, находящиеся в единой взаимосвязи и дополнении, а именно: регламентную, информационную и аппаратную подсистемы. Информационная образовательная среда в профессиональных учебных заведениях художественного профиля на базе современных информационных технологий привносит в подготовку будущих дизайнеров к развитию профессиональной карьеры новые возможности организации, в частности, оцифровывание учебного контента, создания информационного центра карьеры и виртуального психологического кабинета, где содержатся методики диагностирования уровня готовности к развитию профессиональной карьеры и тесты для самодиагностики.

Развитие информационной образовательной среды подготовки будущих дизайнеров к развитию профессиональной карьеры обеспечивается использованием «облачных» технологий и внедрением современных инструментов управления большими объемами информации.

Abstract

Building the information educational environment for training future designers to evolve their professional career

Svitlana Alekseeva,

Ph.D. in Pedagogy, Senior research fellow Laboratory of distance vocational training

Institute of vocational education and training of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

KEY WORDS:

information educational environment, professional career, information technology, information infrastructure, means of virtual communication

Conceptual introduction of open education systems, creation of new arsenal of instruments for storage, processing and communication of educational information via information channels of local and international educational networks determine the relevance of information educational environment for training future designers to evolve their professional career. The article reveals the meaning of the concept of information educational environment for training designers to develop their professional career in vocational art schools being information infrastructure, aimed at developing in future specialists positive career inclination, ability for career growth, professional development, creative work. The major constituents of the environment for training future designers concerning their professional career are intellectual resources, information technology and virtual communication. Consolidation of information and educational resources in information educational environment is ensured through principal structural components that make certain subsystems, which are interrelated and complemented, namely: regulatory, information and hardware subsystem. Information educational environment at vocational art schools based on modern information technology brings new opportunities for organization, such as digitization of educational content, creation of an information career center and a virtual career psychological cabinet containing methods of diagnosis for career readiness to development of professional career and self-diagnostic tests. Turning the information educational environment for training future designers to evolve their professional career is secured by use of cloud technologies and implementation of contemporary instruments for controlling large amount of information.

References

1. Borysyuk, A. S. Profesiyna kar"yera yak sotsial'no-psykholohichnyy fenomen : [etapy, typy prof. kar"yery] / A. S. Borysyuk // Problemy zah. ta ped. psykholohiyi : zb. nauk. pr. In-tu psykholohiyi im. H. S. Kostyuka APN Ukrayiny. – K., 2007. – T. 9, ch. 4. – S. 94–101.
2. Zakatnov, D. O. Psykholohopedahohichne zabezpechennya pidhotovky uchnivskoyi molodi do vyboru kar"yery u protsesi profesiyno-tekhnichnoyi osvity / Zakatnov D. O. // Vse dlya vchytelya. – 2008. – Lystop. (№ 11). – S. 26–29.
3. Kalenychenko, R. A. Psykholohichni aspekty individual'noyi kar"yery : [osn. motyvvy, typy, stadiyi ta etapy vyboru kar"yery] / R. A. Kalenychenko // Problemy ta perspektyvy formuv. nats. humanit.-tekh. elity : zb. nauk. pr. / APN Ukrayiny, Nats. tekhn. un-t „Khark. politekhn. in-t”. – Kh., 2006. – Vyp. 9/10. – S. 129–135.
4. Kurylenko, V. V. Planyrovanye kar'ery y motyvatsyya truda: vzaymosvyaz', problemy y puty reshenyya / V. V. Kurylenko // Formuvannya rynkovoyi ekonomiky : zb. nauk. pr. / Derzh. vyshch. navch. zaklad „Kyyiv. nats. ekon. un-t im. V. Het'mana” [ta in.]. – K., 2007. – T. 2 : Spets. vyp. : Upravlinnya lyudskymy resursamy: problemy teorii ta praktyky, ch. 1. – S. 418–429.
5. Poplavs'ka, A. P. Problema zdiysnennya profesiynoyi kar"yery: analiz zarubizhnykh ta vitchyznyanykh pidkhodiv / A. P. Poplavs'ka // Problemy zah. ta ped. psykholohiyi : zb. nauk. pr. In-tu psykholohiyi im. H. S. Kostyuka APN Ukrayiny. – K., 2005. – T. 7, vyp. 1. – S. 250–260.